

Katyń 1940

<https://katyn.ipn.gov.pl/kat/histori/po-zbrodni/polskie-poszukiwani/12036,Jozef-Czapski.html>
2023-02-03, 04:57

POLSKIE POSZUKIWANIA

Józef Czapski

Po sformowaniu Armii Polskiej w ZSRS jej dowódca, gen. Władysław Anders, powierzył rotmistrzowi Józefowi Czapskiemu, więzionemu wcześniej w obozie NKWD w Starobielsku, zadanie odnalezienia zaginionych kolegów.



Józef Czapski w mundurze II Korpusu, Instytut Literacki

[Józef Czapski](#) był jeńcem w obozie w Starobielsku do wiosny 1940 r. 395 jeńców przeniesiono do obozu w Juchnowie (Pawliszczew Bor). W tej grupie znalazł się rotmistrz Józef Czapski. Na liście jeńców obozu w Juchnowie, na której odnotowano powody przeniesienia, Czapski figurował pod numerem 205.

„Czapski Józef s. Jerzego. Ur. 1896, nr sprawy 2369. Rotmistrz bez funkcji” - Natalia Lebediewa, Jeńcy polscy w obozach NKWD. Przypadek Józefa Czapskiego, Zeszyty Literackie 1995, z. 50, ss. 113-125.

W rubryce ujawniającej przyczynę przeniesienia widnieje odnośnik: „ambasada niemiecka”. Obok innych nazwisk widniały napisy: „wniosek V Wydziału GUGB NKWD ZSRS (wywiad)”, „misja litewska”, „polecenie Mierkułowa” oraz „Niemiec z pochodzenia”.

Z Pawliszczewa Boru Czapski trafił do obozu w Griazowcu. W 1941 roku, po podpisaniu układu Sikorski-Majski, wstąpił do formującej się w Tocku Armii Polskiej w ZSRS.

Jako jednemu z nielicznych ocalałych gen. Władysław Anders powołał misję odnalezienia kolegów i mianował kierownika Biura Opieki. Jego głównym zadaniem było poszukiwanie zaginionych kolegów. Por. Czapski podjął się tego odpowiedzialnego zadania i rozmawiał na ten temat z najbardziej prominentnymi sowieckimi politykami. Wnikliwie słuchał ich odpowiedzi, analizował przekazywane informacje. To właśnie on przypadkowo zauważył w jednym z sowieckich gabinetów mapę łagrów. Zapamiętał jej treść, czyli geograficzną lokalizację obozów, w tym tych najważniejszych. Był to dla niego pewien trop, który nie przyniósł jednak wymiernych korzyści.



gen. Władysław Anders i Józef Czapski pod o Monte Cassino, fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

Co widziałem w Starobielsku? Jaki był los uwięzionych tam polskich oficerów - wspomnienia Józefa Czapskiego

[wysłuchaj relacji świadka w Polskim Radio](#)



Wysłuchaj niezwyklej kolekcji nagrań z archiwów Radia Wolna Europa oraz prywatnego archiwum Andrzeja Mietkowskiego, paryskiego korespondenta Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa.

*Za tych, co leżą teraz na deskach cierpienia
Z otwartymi oczami na nieludzkiej ziemi*

(fragment wiersza Stanisława Balińskiego, motto książki Józefa Czapskiego "Na nieludzkiej ziemi")

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)